

(əvvəli ötən saylarımızda)

BALLI ÇÖRƏK

(V fəsil)

Mayor sakit halda yolla gedirdi. Qarşı tərəfdən gələn qadını isə heç cür tanıya bilmirdi. Elə yasmaqanmışdı ki, sanki zəhimli qaynatası ilə qarşılaşmışdı. Ona çatanda qadına tərəf ötəri nəzər saldı:

-Hə, bu sənə, Sənəm bacı?...

-Mənəm, qardaş...

Onlar həmişə qarşılaşanda sahə müvəkkili onu beləcə şirin dillə dindirər, hal-əhval soruşardı. Bu da səbəbsiz deyildi. Qadının həyat yoldaşı avto-qəza nəticəsində dünyasını dəyişəndən sonra. Ona çox elçi düşən olsa da, inad eləyib heç kimə getməmi., yeganə oğlunu saxlayıb böyütmüşdü. İndi odur ki, Bəşir soruşdu:

-Kişibala necədi?

-Sağ ol əmisi, yaxşıdır. Bu il peşə məktəbini qurtarır, traktorçu olacaq.

-Lap yaxşı, sənətin pisi olmaz. Bu da çörəkli işdi.

Qadın sanki imkan düşmüşkən dedi:

-Ancaq di gəl ki, evləndirə bilmirəm də.

-Tələsmə, hələ tezdi axı.

-Niyə ki... Yaşı da az deyil. Bircə uşaq da. Hələlik hec olmasa nişanlayardım.

-Hə, bu başqa...

-Sən Allah söz düşəndə siz də deyir on. Hər işin bir vaxtı var. Dilim-ağzım qurumasın, nə bilmək olar... Başıma bir iş gəlsə onun üçün çətin olar...

Mayor zarafatyana dilləndi:

-Yaxşı, -yaxşı, deyərəm... Daha ağlaşma qurma... Nə tez ölüm arzulayırsan?

Qadın doluxsunmuş halda dedi:

-Kim Qərbin belə tezəcə həyatdan köçəcəyinə inanardı? Deməli, olanda olur da.

-Düzdür... Ancaq yenə də həyata inamlı olmaq, yaşamaq lazımdı.

-Əlbəttə ki...

Mayor həmin söhbətdən sonra harada ilkin görseydi deyirdi:

-Ə, nə vaxt bir yaxşı ballı çörək yeyəcəyik?

-Yeyərik, inşallah.

-Tez elə də...

-Bir qızı tapım da...

Mayor əslində buralı deyildi. Təyinatla gəlib, neçə ildi ki, bu rayonda işləyirdi. Gəldiyi ilk günlərin birində onu elçiliyə dəvət etmişdilər. Onda görmüş, müşahidə etmişdi bu "ballı çörək" mərasimini. Daha doğrusu onda oğlan evi ilə gələn ağsaqqal neftçi kişi gözəl sözlər dedi: Elçilik uğurlu alındı. Ağsaqqal iri bir yuxanın üstünə xeyli bal tökərək yaydı, sonra onu bürmələyib, oğlanla-qızın atalarına dedi:

-"İndi isə tutun..."

Onlar ballı yuxadan yapışaraq, tən ortadan böldülər. Ağsaqqal şə, gümrə halda dilləndi:

-"İndi də, nuşucanlıqla yeyin. Beləcə şirincə, mehriban qohum olun".

Səslər eşidildi:

-"Çox mübarəkdir..."

-"Allah xeyir versin..."

-"Başa çatandan olsunlar".

Bax beləcə o şə mərasim mayorun yadından çıxmırdı. Sonradan həmin oğlanla qızın nişan, toy mərasimlərində də iştirak elədi. Bir-birlərinə yaraşırdılar. Oğlan bəy-tar həkim, qız tibb bacısı idi.

Yenə də qarşılaşanda mayor ilkin söhbətə çəkdi:

-Ə, noldu, qız tapmadun?

-Çölə tökülüb ki tapım...

Mayor inciyən kimi oldu:

-Kobud olma...

-Ballı çörək demirsən, verəcəyəm də.

-Hələ bir işlə, sonra baxarıq.

Sahə müvəkkilindən ayrıldıqdan sonra dostları onu hoydu-hoyuya götürdülər:

-Ə, bu sənədən nə istəyir?

-Nə bilim...

-"Ballı çörək" demədi?

Bəziləri lap ağ elədi:

-Bəlkə anasına gözü düşüb.

-Yəqin qızını vermək istəyir?

-Ola bilər...

Bu səbəbdən ilkin az qaldı ki, onlarla ciddi mübahisələşsin, yumruq davasına çıxsın.

-Mayora yaraşan elə sizin ananızdı.

-Səninkinə nolub? Həm də başsız, dul qadındı da.

Povestdən bir parça

O həmin gün dilxor halda evə gəlib hirsini anasının üstünə tökdü:

-Səni bir də o mayorla söhbət edən gör-səm aləmi qatacağam bir-birinə.

Qadın əvvəl bunu zarafat bilib dilləndi:

-Kişiye bir bax.

-Onun qanını tökəndə deyəcəyəm sənə.

Sənəm az qaldı ki, dəli olsun. Bu nə sözlərdi oğlu danışdı. O, mayora nə demişdi ki?

-Küçəyə də çıxma bilmirəm. "Nə vaxt evlə-nəcəksən?" -deyə soruşur, ballı çörək arzulayıır.

Adam bir utanmaz, abrı həyası olmaz. Elə bil ki, atamdı. Bu hərəkətlərdən tək mən yox, uşaqlar da beziblər.

Sənəm onu sakitləşdirməyə çalışdı:

-Bala, ağıllı ol... Dövlət adamı, qulluqçudu... Bir söz deyərsən, heç nədən bəlasını çəkərsən.

-Yox, atılıb adama dəyəcək.

-Axı sənə nə edib ki?! Sözdü, deyib də... Bir ağsaqqal kimi...

Oğlan lap haldan çıxdı:

-O nə vaxtdan mənə ağsaqqalım olub?

-Hə də... O tutduğu vəzifəyə görə elə hamının ağsaqqalıdır. Nolsun ki, bir o qə-dər yaşı yoxdur, cavandır...

Saqqalına elə də düşüb də...

-...

-Bir də ki, səni münasib bilib deyir. Rəhmətlik atanla çox yaxın idilər.

Oğlan onun bu sözlərindən kükrədi:

-Necə yaxın olublar? Elə o olmayıb ata-mı tutduran?

Qadın izahat verəsi oldu:

-Hə, belə bir iş olmuşdu. Ancaq burada mayorluq nə var ki? Atanın xarmandan taxıl gətirməsini kənddən çuğullamışdılar.

OBXS-in qorxusundan heç kim boynuna almadı ki, taxılı ona kolxoz sədrinin razılığı ilə anbardar verib.

-Adama belə tələ qururlar da. Sonra sən də başla sərbəst həyata...

Onun bu sözləri qadına ağır getdi, çın-qıdı:

-Onu deyən qələt edir. Mən ömrüm bo-yu həyat yoldaşıma - atama sədaqətli ol-muşam. Hər gəda-güdanın dediyinə, söz-lərinə inanma.

O gün ilkin o qədər gəginlik keçirmişdi ki, yerinə uzanan kimi də yuxuya getdi.

MAYORUN İŞ GÜNLƏRİ

Qadın isə söz-söhbəti ilə oğlunu daha da yoldan çıxaracağını başa düşdüyü üçün susdu. Daha doğrusu oğlunun əlindən bir xəta çıxacağından ehtiyatlandı.

Əl-üzünü yuyandan sonra gəlib güzgü qabağında dayandı saçlarına siqal verdi. Qəm-qüssə onu da basdı. Artıq saçlarına dən düşmüşdü. Yüngül yay paltarında idi. Özünü bu paltarda xeyli qıvrıq hiss edirdi.

Qadın beləcə küçəyə boylanmaqda ma-yoru görmək, onu xəbərdar etmək istəyirdi ki, oğlu ilə bir qədər ehtiyatlı olsun...

Həmin gün onu görə bilməsə də, səhər lap otağına gəlmişdi. İçəri keçəndə lap sı-xılan kimi oldu. Qonşuları Nadir soruşdu:

-Sənəm bacı burada xeyir ola?

-Şikayətim var...

-Nə şikayət?...

-Oğluma sataşırlar.

Nadir ona təsəlli verməyə çalışdı:

-Ay arvad, gəl gedək... Uşaqdı da, birin o deyib, birin də o birilər, daha şikayətçi olmaq nəyə lazımdır?

Mayor onların sözlərini pəncərədən eşitdiyi üçün Nadirin qarasına hələ də gi-leylənməkdə idi:

-Deyən lazımdı a köpəkoğlu, sənə nə, şikayətə gəlib, qoy gəlsin də... Bəlkə bir də beşdən-üçdən irəli düşəcəyik. Mərdimaza-rı axtarmaqla deyil ki?

Sənəm içəri girəndə demə onun sözlə-rini eşidibmiş. Kövrəlmiş halda dilləndi:

-Bunu sizə kim deyibse, çox qələt edir. Biz mərdiməzar adam deyilik.

Onu sakitləşdirib əyləşdirincə mayor nə vəziyyətə düşdü, Allah bilir. Elə hey deyir-di:

-Atamın goru haqqı sizinlə deyildim.

-Dəli olmuşdun?! Elə öz-özünə danışır-dın?!

-Yox ey... Elə o Nadirin qarasına giley-lənirdim. Belələri imkan vermir də, camaat gəlib dərini bizə desin də.

Sənəm istilənmiş halda yerindən qalxa-raq dedi:

-Camaatı da nə qınayasan, buranı da pis deyirlər də.

Mayor onun bu sözlərinə dözmədi, dil-ləndi:

-Ürəyi qara adamları da... Elə kimsə-siz, qaranlıq yerdə xəlvəti işlərlə məşğul olurlar?

-Yox, sizin otaq işıqlıdı...

-Ona görə qaçırsan da?... Allah şeytana lənət eləsin. Adamı yoldan çıxaranda çıxarır da.

-Şeytanın da adı bəjhanədi. Çox şey adamın özündən asılıdı.

Qadın işverkarasına gülümsədi:

-Siz belə dinsizsiz?... Şəriətə inanmır-sınız?

-Niyə... İbadət etməsəm də, Allaha ina-nıram... Dini kitablar oxuyuram.

Söhbətin çox uzandığını görən qadın, gəlişinin məqsədini sanki indi xatırladı, dilləndi:

-Sən Allah o bizim yetimlə bir az ehti-yatlı olun... Uşaqlar da bir tərəfdən qızıqdı-rırlar onu.

Mayor bu sözlərdən lap təsilənən, həra-rətlənən kimi oldu:

-Bu nə sözdür?! Onun-bunun artığı elə mənə qalıb...

Qadın pötrmüş, yanaqları allanmış hal-da pıçıldadı:

-Belə kobud olmayın...

-Düzünü deyirəm də... O dəqiqə hər şeydən xoflanırlar. Biz də ailəli adamıq, ai-ləmiz var. Əgər bu günə kimi mənədən xo-şagəlməz bir söhbət eşitmisinizsə, onda xoflanmağa dəyər.

-Allah eləməsin... Elə gəldim ki, deyim də...

-Xəbərdar olduq...

Mayor onun bu sözlərindən o qədər qeyrlənmişdi ki, ayrılanda heç dillənmədi də.

Qadın evə gələndə oğlunu ayılmış, əlin-də iri bir bıçağı ovxarlayan gördü. Soruş-du:

-Nə edirsən?!

-Görmürsən?!

-Səni əcəl hərləyir...

-Öldürəcəyəm onu!...

Qadın xəstə adam kimi o an çınqıdı, qo-hum-qonşu tökülüb gəldi. Səsləndi:

-Bir bbaxın da, adam öldürmək üçün bı-çaq hazırlayırlar!

-...

-Deyən lazımdı ki, a bala nə qudurmu-sən?! Yeməyə çörək tapmırsan, kim ged-ək sənə arxanca?!

-...

-Mən yazıq dərdimi kimə deyim?! Başı-ma nə daş salım?!

Bəzən qadın onunla bir evdə yaşama-ğa, gecələr yatmağa ehtiyatlanardı. Tez-tez ora-bura gedib, dərini dağıdaardı. Bu müddətdə mayorun gözüne görünməyə

çalışmaz, onu lap düşmən gözündə görər-di.

Bir gün də qəsəbəyə xəbər yayıldı ki, il-kin, Zamiyə adlı bir qıza bənd olub. Onun dərindən lap dəli-divanədi. Qız imkanlı bir ailənin övladı idi. Ancaq onu ilkinə ve-rən kim idi... Anası nə qədər səy göstərsə də bir şey alınmadı. Axırı ələcsiz qalıb oğ-luna dedi:

-Onlar kim, biz kim.... O qızı çətin sənə verərlər.

Oğlan öyündü:

-Onda götürüb qaçaçağam...

-Gör damlana bilirsən də. İndi qız qaçı-rmaq, insan oğurluğu sayılır.

-Özü razıdı axı...

-Nə deyim Vallah... Mən belə şeyləri bil-mərəm.

Ğlan ələcsiz qalıb mayorun yanına get-di. Dərini ona danışdı. Mayor gülümsər halda dedi:

-Əla... Hiss olunur ki, ağıllanmısan...

Onda bir ballı çörək yeyərik də.

-Əlbəttə ki, tək iş düzəlsin.

Mayor inamlı şəkildə dilləndi:

-Heç ürəyini sıxma, həmin ailəni yaxşı tanıyıram, qızın könlü varsa, qalanı bekara söhbətdi. Ata-anasını razı salmaq mənəim boynuma.

Bu sözlərdən ilkin elə kövrəldi ki... Ye-rindən qalxaraq, onu qucaqlayıb, üzündən öpəsi oldu.

Mayor onun bu hərəkətindən lap mütə-əssir olub yenə də gülümsədi:

-Məhbəbət belədi də... Adama nə qədər hirsli, əsəbi olsa da, yumşaldır... İnsana yaşamaq, yaratmaq inamı aşılayır, bəxş edir...

Oğlu evə gəlib bu barədə söhbət edəndə, Sənəm yaralı, xəstə adam kimi səslən-di:

-Yoxxx... Mən o mayorun üzünə bax-sam, onu işimin qabağına sala bilmərəm...

İlkin ələcsiz qalıb onu qucaqladı:

-Bilirəm, hirsələnmişən... Hissə qapılı-mısan... Bu səbəbdən sənə ağrılı, iztirablı anlar, günlər yaşatmışam... Məni bağışla, ana...

-Bir saçlarıma bax... Gör onlar necə ağarıb?!... Bunlar hamısı son günlərin, ay-ların gərginliyinin nəticəsidir...

-Bilirəm... Ancaq sən də mənə başa düş... Uşaqlardı da... Elə sözlər deyirdilər ki... Hətta biri nə desə yaxşıdı... Dedi ki, mayorun anana yox ey, onun fiqurasına gözü düşüb. Qain çıxırdı:

-Kəs! Utanmaz!... bu nə sözlərdi dilinə gətirirsən?! Onlar deyib-deyib, sənə nə?...

-Bağışla... İnanmırdın, ona görə dedim də... yığımışdılar mənə boğaza... Mən də in-sanam axı...

(ardı gələn sayımızda)

ƏDALƏT •

10 iyul 2018-ci il